politica, 41. årg. nr. 3 2009, 349-372

Morten Jakobsen

Når administrativ inddeling påvirker politisk adfærd: Strukturreformen og lokal stemmeadfærd ved kommunalvalget i 2005[1]

Artiklen fremlægger teoretiske argumenter for, at strukturreformen gennem sammenlægning af kommuner har forstærket den lokale stemmeadfærd ved kommunalvalget i 2005. Denne påstand testes ved hjælp af såvel en komparativ som en statistisk analyse, der begge sammenligner graden af lokal stemmeadfærd i henholdsvis sammenlægnings- og fortsætterkommuner. Undersøgelsen drager hermed fordel af, at strukturreformen tager form af et naturligt eksperiment, hvor nogle af de nuværende kommuner blev til via sammenlægning, mens andre ikke gjorde. Analyserne bygger på data vedrørende stemmeadfærden i 252 lokale områder inden for 68 nuværende kommuner, kodning af 7769 kandidaters bopæl samt ekspertinddelinger af en række kommuner i lokalområder. Begge analyser finder, at den lokale stemmeadfærd er betydeligt større i sammenlægningskommunerne end i fortsætterkommunerne – dermed støttes artiklens påstand. Undersøgelsen viser således, at tidligere og nuværende administrative inddelinger påvirker vælgeradfærden.

Indledning[2]

Ved kommunalvalgene er der tradition for en vis grad af lokal stemmeadfærd, hvor dele af vælgerkorpset foretrækker at stemme på kandidater, der kommer fra samme lokalområde som vælgeren selv (Elklit & Buch Jensen, 1995: 428-429; Elklit & Buch Jensen, 1997: 360-361; Elklit & Pedersen, 1995). Eksempelvis har grænserne for de gamle sognekommuner fra før 1970 i mange tilfælde udgjort en betydelig referenceramme for den lokale stemmeadfærd ved kommunalvalgene (Elklit & Pedersen, 1995: 217-218). Mange steder blev den lokale stemmeadfærd således mere eller mindre formet af den tidligere administrative inddeling. Denne geografiske dimension ved kommunalvalgene kan potentielt have betydelige konsekvenser for både fordelingen af byrådspladser mellem partierne, den enkelte kandidat og repræsentationen af forskellige lokale områder i byrådet. Dette kommer blandt andet til udtryk ved, at de kommunale partiforeninger er meget opmærksomme på at opstille kandidater fra alle områder af kommunen for at udnytte den lokale stemmeadfærd mest muligt (Elklit & Pedersen, 1995).

Eftersom den lokale stemmeadfærd ved kommunalvalgene i perioden fra 1970 og frem mange steder blev formet af den tidligere administrative inddeling (dvs. sognekommunerne fra før 1970), er det oplagt at undersøge,

om noget tilsvarende gør sig gældende i forbindelse med den nye ændring af det kommunale landkort. Artiklens formål er således at behandle spørgsmålet om strukturreformens konsekvenser for den lokale stemmeadfærd ved kommunalvalget i 2005, hvor vælgerne for første gang gik til valg efter strukturreformens inddeling af landet i 98 kommuner.[3] Spørgsmålet er, om strukturreformen gennem sammenlægning af kommuner har forstærket den lokale stemmeadfærd ved kommunalvalget i 2005 – dvs., om den lokale stemmeadfærd er forstærket i forhold til en situation, hvor strukturreformen ikke var gennemført. Der kan således opstilles argumenter for, at de nu tidligere kommuner fra før strukturreformen vil udgøre stærke lokalområder inden for de nuværende kommuner, på samme måde som de gamle sognekommuner kom til at udgøre lokalområder i mange af de kommuner, der blev dannet ved kommunalreformen i 1970. Dette forstærker potentielt den overordnede grad af lokal stemmeadfærd – vælgerne i sammenlægningskommunerne forventes således at have særligt fokus på at stemme på kandidater fra deres lokalområder, som defineres af de tidligere kommunegrænser.

Spørgsmålet undersøges ved at udnytte det forhold, at 66 af de nuværende 98 kommuner blev skabt via en sammenlægning af tidligere kommuner i forbindelse med strukturreformen (de 66 kommuner benævnes „sammenlægningskommuner"), mens resten ikke gjorde (benævnes „fortsætterkommuner"). Dermed tager strukturreformen i denne sammenhæng form af et naturligt eksperiment, hvor der tildeles en eksogent givet variation til den forklarende variabel (sammenlægnings- eller fortsætterkommune). Såfremt graden af lokal stemmeadfærd er systematisk højere i sammenlægningskommunerne, når alternative forklarende variabler holdes konstante, har kommunesammenlægningerne – og dermed strukturreformen – forstærket den lokale stemmeadfærd i forhold til en situation, hvor reformen ikke var gennemført. Spørgsmålet undersøges konkret via to empiriske analyser: en komparativ og en statistisk analyse. De to analyser fokuserer på at holde alternative forklarende variabler i forhold til lokal stemmeadfærd konstante. Den komparative analyse gør dette gennem udvælgelsen af cases, mens den statistiske analyse inddrager relevante kontrolvariabler i regressionsanalyserne. Før de empiriske analyser og diskussion af resultaterne opstilles de teoretiske argumenter bag analyserne, herunder artiklens påstand.

Teoretiske argumenter

I dette afsnit behandles to retninger inden for vælgeradfærdsteori, som anvendes til at udlede artiklens påstand om strukturreformens betydning for den lokale stemmeadfærd ved kommunalvalget i 2005. Den første tilgang bygger på teorien om social identitet, og er en socialpsykologisk tilgang, hvorimod den anden anlægger et rationelt perspektiv på den lokale stemmeadfærd.

Social identitet og lokal vælgeradfærd

Teorien om social identitet tager udgangspunkt i, at mennesker generelt klassificerer sig selv og andre i forskellige sociale kategorier – eksempelvis i forhold til organisatorisk medlemskab, religiøst medlemskab, køn osv. (Tajfel & Turner, 1985; Ashforth & Mael, 1989: 20). Klassificeringen hjælper således individet til at definere, hvem der er „os", og hvem der er „de andre" (Ashforth & Mael, 1989). En person indgår dermed i en lang række af forskellige grupper, som defineres ud fra den givne kontekst. En person fra København og en person fra Århus vil eksempelvis være i samme gruppe, når fokus er på de nationale grænser, men i forskellige grupper når fokus er på de kommunale grænser. Klassificeringen foretages i forhold til de faktorer, som en person føler tilknytning til (Hogg, Terry & White, 1995). Det geografiske område, som en person er bosiddende i, er dermed en potentiel klassificeringsfaktor, hvilket gør teorien interessant i forhold til sammenlægningen af kommuner. Fra 1970 til 2005 har de tidligere kommunegrænser udgjort et naturligt referencepunkt i forhold til geografisk tilhørsforhold, når man ser på det lokale niveau. I forbindelse med kommunesammenlægningen sammenlægges ikke blot administrationsenheder men også forskellige grupper af mennesker, hvis geografiske tilhørsforhold og identitet er knyttet til deres gamle kommune. Det samme kan i øvrigt siges om kommunesammenlægningerne i 1970 (Elklit & Pedersen, 1995). Hver af de tidligere kommuner kommer derved til at udgøre væsentlige lokalområder inden for de nye sammenlægningskommuner, dvs. områder, hvortil de bosiddende personer har et geografisk tilhørsforhold og knytter identitet.

Ifølge teorien om social identitet vil individerne tendere mod at favorisere deres egen frem for andre grupper – et element der støttes af forskellige empiriske tests (Tajfel, 1982). En oplagt måde at favorisere sin gamle kommune på vil være at stemme på en kandidat fra den gamle kommune ved kommunalvalget. Der forventes således en kamp om at positionere egne kandidater i de nye sammenlægningskommuner for at kunne præge den vigtige opbygningsfase.

Som tidligere nævnt fandtes en betydelig lokal stemmeadfærd i kommunerne før strukturreformen, og en del af denne lokale stemmeadfærd kunne føres tilbage til den administrative inddeling i sognekommuner fra før 1970. Denne lokale stemmeadfærd må forventes at være aftaget en del gennem perioden frem til den nye strukturreform (1970-2005), eftersom ældre vælgergenerationer med tilknytning til den gamle struktur fra før 1970 er blevet erstattet med nye vælgergenerationer, som ikke selv har oplevet den gamle struktur. I forbindelse med strukturreformen forventes imidlertid en ny aktivering af tilknytning til lokale områder inden for kommunerne, som skal ses i sammenhæng med, at vælgerne i sammenlægningskommunerne orienterer

sig mod de nye lokalområder, som defineres af de tidligere kommunegrænser. Dermed forventes en forstærket lokal stemmeadfærd i forhold til en situation, hvor strukturreformen ikke var gennemført. En ny aktivering af tilknytning til lokale områder forventes derimod ikke i fortsætterkommunerne.

Rationalitet i den lokale vælgeradfærd

Som Elklit & Buch Jensen (1997: 361) argumenterer for, kan den lokale stemmeadfærd imidlertid også ses i et mere instrumentelt lys. Lokal stemmeadfærd kan således udtrykke ønsket om at tilgodese en given lokal særinteresse, som bedst varetages af en lokal kandidat. Ifølge Downs (1957) stemmer vælgerne rationelt, dvs., vælgeren stemmer på det parti eller den kandidat, som bedst varetager vælgerens politiske interesser. Såfremt en given vælger prioriterer en bestemt lokal særinteresse højt, vil det være rationelt at stemme på en lokal kandidat for at sikre lokalområdets repræsentation i kommunen. I de nu tidligere selvstændige kommuner har man gennem en lang periode været vant til at organisere sig på bestemte måder, skabt konsensus om bestemte politiske løsninger samt varetaget bestemte interesser i det hele taget. Med sammenlægningen af kommuner kan befolkningerne i de forskellige sammenlagte kommuner langt fra vide sig sikre på, at borgerne i de øvrige sammenlagte kommuner deler deres særlige politiske interesser. Inden for en af de sammenlagte kommuner kan man således have en særlig interesse i en bestemt virksomhed, organisation, projekt, landområde eller lignende, som ikke deles af de øvrige kommuner i sammenlægningen. Endvidere har vælgerne i sammenlagte kommuner med større byer potentielt en interesse i, at netop deres by bliver samlingspunktet i den nye kommune, mens sammenlagte landkommuner ønsker at deres særlige interesser ikke bliver glemt i de nye store kommuner.

Det forventes således, at strukturreformen giver anledning til en forstærket lokal stemmeadfærd ved kommunalvalget i 2005 i sammenlægningskommunerne i forhold til en situation, hvor strukturreformen ikke var gennemført. Udover den lokale stemmeadfærd som allerede findes i forvejen, forventes det, at vælgerbefolkningerne i sammenlægningskommunerne vil forsøge at skabe en god position for varetagelsen af interesserne fra deres tidligere kommuner. Dette sker ved at placere netop deres lokale kandidater i de nye kommuners byråd.

Forventning til den lokale stemmeadfærd ved kommunalvalget i 2005

Uanset om der anvendes argumenter fra den socialpsykologiske eller rationelle tradition er forventningen til strukturreformens effekt på den lokale stemmeadfærd den samme. Forventningen – og således artiklens påstand – er, at strukturreformen har forstærket den lokale stemmeadfærd ved kom-

munalvalget i 2005 i forhold til en situation, hvor strukturreformen ikke var gennemført. Dette skyldes en forstærket lokal stemmeadfærd i sammenlægningskommunerne, hvor de nu tidligere kommunegrænser udgør referencerammen for den lokale stemmeadfærd. De tidligere kommuner betragtes således som lokalområder inden for sammenlægningskommunerne. I forlængelse af de teoretiske argumenter defineres et lokalområde som et område inden for kommunen, hvortil områdets befolkning (i mere eller mindre omfang) har et tilhørsforhold. Dette tilhørsforhold kan bestå af en identitetsmæssig tilknytning (jf. den sociale identitetsteori) eller en tilknytning til de særinteresser, der findes i området (jf. det instrumentelle syn på lokal stemmeadfærd).

I fortsætterkommunerne findes en lokal stemmeadfærd, der knytter sig til kommunens traditionelle lokale områder (fx gamle sognekommuner). I sammenlægningskommunerne findes ligeledes en sådan lokal stemmeadfærd, som kan tilskrives lokale områder inden for hver af de gamle kommuner. Derudover forventes sammenlægningskommunerne at indeholde en lokal stemmeadfærd, hvor vælgerne stemmer på kandidater fra de lokalområder, som defineres af de gamle kommunegrænser – dvs. en lokal stemmeadfærd frembragt af strukturreformen. Dette vil kunne ses ved, at den lokale stemmeadfærd ved kommunalvalget i 2005 er systematisk større i sammenlægningskommunerne end i fortsætterkommunerne, når effekterne fra øvrige forklarende variabler holdes konstante.

Design, data og metode

Design og datakilder

Artiklens påstand testes via to empiriske analyser: en komparativ og en statistisk analyse. De to analyser giver forskellige muligheder for, at isolere effekten af om en kommune er en sammenlægnings- eller en fortsætterkommune på den lokale stemmeadfærd. I den komparative analyse sammenlignes fire udvalgte fortsætterkommuner med otte udvalgte sammenlægningskommuner. Her holdes øvrige forklarende variabler konstante gennem udvælgelsen af cases. Hensigten er således, at sammenligne fortsætter- og sammenlægningskommuner, som ligner hinanden på øvrige karakteristika, der er relevante i forklaringen af lokal stemmeadfærd (*most similar systems design*). Analysen fokuserer i særlig grad på at holde den geografiske placering konstant ved at sammenligne kommuner, som ligger tæt på hinanden.

I den statistiske analyse udlignes eventuelle forskelle mellem sammenlægnings- og fortsætterkommuner derimod ved at inddrage kontrolvariable, der tager højde for sådanne forskelle. I analysen sammenlignes de udvalgte fortsætterkommuner med alle sammenlægningskommunerne (undtagen Køge og Stevns, som udelades pga. datamangler). Den statistiske analyse giver der-

med mulighed for at estimere strukturreformens effekt på den lokale stemmeadfærd i sammenlægningskommunerne generelt set.

Såvel den komparative som den statistiske analyse drager således fordel af, at nogle af de nuværende kommuner blev skabt via sammenlægning af nu tidligere kommuner, mens andre ikke gjorde. I samfundsvidenskabelig henseende tager strukturreformen dermed form af et naturligt eksperiment (se Meyer, 1995), hvor det er muligt at sammenligne graden af lokal stemmeadfærd i henholdsvis fortsætter- og sammenlægningskommuner. Såfremt graden af lokal stemmeadfærd er højere i sammenlægningskommunerne, når de øvrige forklarende variabler holdes konstante, har strukturreformen forstærket den lokale stemmeadfærd ved kommunalvalget i 2005.

Naturlige eksperimenter af høj kvalitet indeholder en eksogen kilde, som bestemmer enhedernes værdier på den forklarende variabel (Meyer, 1995). Strukturreformen lever i denne sammenhæng op til dette krav, da sammenlægningen af kommuner primært blev gennemført ud fra hensynet til kommunernes størrelse, bæredygtighed og opgavevaretagelse (Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2004). Graden af lokal stemmeadfærd har derfor ikke påvirket den uafhængige variabel (sammenlægnings- eller fortsætterkommune). Kausalretningen vedrørende en eventuel sammenhæng må derfor gå fra sammenlægningsvariablen til graden af lokal stemmeadfærd (eller sagt med andre ord: fra administrativ inddeling til vælgernes adfærd).

Data omhandlende stemmeadfærden ved kommunalvalget i 2005 (herunder kandidaternes personlige stemmer) stammer fra Kommunedata (www.kmd-valg.dk). Oplysninger omkring kandidaternes bopæl stammer fra Kaas & Mulvads kandidatdatabase for kommunalvalget i 2005. I alt er 7769 kandidater kodet efter, hvilket område de er bosat i samt deres personlige stemmetal. Det er dermed muligt at måle, hvor stor en andel af vælgerne fra et givent område, der stemmer på en kandidat fra området. Baggrundsoplysninger på kommuner og lokalområder er fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet (www.noegletal.dk), Danmarks Statistik (www.statistikbanken.dk) og Erhvervs- og Byggestyrelsen (www.boligejer.dk).

Fremgangsmåde i den komparative analyse

Sammenligningerne i den komparative analyse rejser tre metodiske spørgsmål. Det første går på, hvilke sammenlægnings- og fortsætterkommuner der bør sammenlignes. I analysen holdes alternative forklarende faktorer konstante gennem udvælgelsen af cases. Kommunerne der sammenlignes skal derfor ligne hinanden bortset fra værdien på den forklarende variabel (sammenlægnings- eller fortsætterkommune). Det er i denne sammenhæng vigtigt, at kommunerne der sammenlignes er placeret geografisk tæt på hinanden og helst grænsende op til hinanden. Forskelle mellem landsdele ved-

rørende traditioner omkring lokal stemmeadfærd holdes dermed konstante.

Dernæst tilstræbes sammenligninger af kommuner, hvor antallet af lokalområder er nogenlunde ens. For det første kan antallet af lokalområder potentielt have en direkte effekt på den lokale stemmeadfærd. Såfremt nogle vælgere opfatter få lokalområder som værende i mere direkte konkurrence (eksempelvis hvis der kun er to lokalområder i kommunen), vil dette kunne føre til en højere grad af lokal stemmeadfærd. For det andet kan antallet af lokalområder have en indirekte effekt via andelen af de opstillede kandidater, der kommer fra lokalområdet. Færre lokalområder i kommunen giver en højere andel af de opstillede kandidater til det enkelte lokalområde. I en situation hvor vælgerne stemmer helt uden hensyn til kandidaternes geografiske tilhørsforhold, vil en højere andel af de opstillede kandidater give en højere andel af lokale stemmer i det pågældende område, selvom der reelt ikke er tale om lokal stemmeadfærd. Det enkelte lokalområdes andel af de opstillede kandidater vil i gennemsnit være ens på tværs af de to kommuner der sammenlignes, såfremt antallet af lokalområder er ens. Den maksimale forskel på antallet af lokalområder mellem de kommuner der sammenlignes er 1.

Som det fremgår af den senere statistiske analyse, er det endvidere vigtigt for den lokale stemmeadfærd, hvor mange af spidskandidaterne fra de to største partier, der kommer fra lokalområdet. En spidskandidat defineres her som kandidaten, der står øverst på partiets valgliste, mens partiernes størrelse måles i antal stemmer. Dette holdes konstant ved at sammenligne lokalområder med lige mange spidskandidater fra de to største partier.

For at opnå det bedst mulige grundlag for generalisering af resultaterne til de øvrige sammenlægningskommuner, sammenlignes der kun med fortsætterkommuner, der så vidt muligt ligner sammenlægningskommunerne generelt set. Derfor udvælges ikke fortsætterkommuner i hovedstadsområdet (herunder de mange forstadskommuner). Endvidere indgår Århus, Odense, Fanø, Læsø og Samsø ikke i sammenligningerne, da de er atypiske pga. henholdsvis størrelse og geografisk placering. Dermed findes fire fortsætterkommuner, som vil være oplagte at inddrage i sammenligningerne: Fredericia, Odder, Morsø og Ringsted. På baggrund af dette og under hensyn til ovenstående kriterier om geografisk placering og antal lokalområder er følgende otte sammenligninger udvalgt (sammenlægningskommunerne står først):

1. Ny Middelfart og Fredericia
2. Ny Hedensted og Fredericia
3. Ny Skanderborg og Odder
4. Ny Horsens og Odder
5. Ny Skive og Morsø
6. Vesthimmerland og Morsø

7. Ny Næstved og Ringsted
8. Ny Holbæk og Ringsted

Den anden metodiske udfordring går på inddelingen af kommunerne i lokale områder. Som argumenteret for anvendes de tidligere kommunegrænser fra før strukturreformen til at inddele sammenlægningskommunerne i lokale områder. Derudover er de udvalgte fortsætterkommuner inddelt i lokale områder. For at inddelingerne af disse er så korrekte som muligt, er fire eksperter med lokalkendskab til den enkelte fortsætterkommune blevet bedt om at foretage inddelingerne. Eksperterne har alle en tidligere eller nuværende tilknytning til lokalhistoriske arkiver i kommunerne. Tabel A1 i appendikset viser en oversigt over inddelingerne. Eksperterne fik tilsendt et brev med en beskrivelse af undersøgelsen samt et kort over kommunen, hvor kommunens valgdistrikter var indtegnet. Eftersom stemmetallene fra kommunalvalget er opgjort på valgdistriktsniveau, blev eksperterne bedt om at påskrive, hvilket lokalområde de enkelte valgdistrikter tilhører. Som eksempel er en af eksperternes inddeling af Ringsted Kommune vist i figur A1 i appendikset. Selvom eksperterne ikke blev bedt om at begrunde deres inddelinger, har eksperterne imidlertid vedlagt sådanne begrundelser – figur A2 i appendikset viser, som eksempel, begrundelsen fra eksperten i Ringsted.

Det tredje metodiske spørgsmål omhandler målingen af lokal stemmeadfærd. Graden af lokal stemmeadfærd måles som andelen af vælgerne inden for et givent lokalområde, der stemmer på en kandidat fra lokalområdet (dvs. bosiddende i lokalområdet). I modsætning hertil står vælgerne fra lokalområdet, der stemmer på kandidater fra andre områder i kommunen eller partilisterne.

Fremgangsmåde i den statistiske analyse

Den statistiske analyse inddrager som udgangspunkt alle sammenlægningskommunerne sammen med de fire udvalgte fortsætterkommuner, som også indgår i den komparative analyse. Analysen giver dermed et yderligere grundlag for at vurdere artiklens påstand i forhold til sammenlægningskommunerne generelt set. For det første består enhederne i den statistiske analyse af de 17 lokalområder fra fortsætterkommunerne Fredericia, Odder, Morsø og Ringsted (se tabel A1 i appendikset). Som tidligere nævnt udgør de fire kommuner de mest sammenlignelige fortsætterkommuner i forhold til sammenlægningskommunerne. For det andet består enhederne af 235 lokalområder (defineret af de tidligere kommunegrænser) fra 64 af de 66 sammenlægningskommuner (Stevns og Køge udelades pga. datamangler).

Ligesom i den komparative analyse udgør andelen af vælgerne fra et givent lokalområde, der stemte på en kandidat fra området den afhængige variabel. Den gennemsnitlige andel af lokale stemmer for de 252 lokalområder er

på 0,62 med en standardafvigelse på 0,16. Observationernes andele af lokale stemmer ligger i intervallet 0,06-0,94. Analysens forklarende variabel måler, om lokalområdet ligger i en sammenlægningskommune (1) eller i en fortsætterkommune (0). 235 lokalområder tilhører således en sammenlægningskommune, mens 17 tilhører en fortsætterkommune. Som kontrolvariabler inddrages befolkningstætheden (indbyggere per km^2, 2005), som måler graden, hvormed lokalområdet kan karakteriseres som henholdsvis land- eller byområde. Indbyggertallet (2005) inddrages som mål for lokalområdets størrelse. Såvel befolkningstæthed som indbyggertal transformeres via den naturlige logaritme (ln), da de marginale effekter forventes at falde, i takt med at værdierne på de to variable stiger. Derudover inkluderes lokalområdets relative indbyggertal (2005), dvs. hvor stor en andel af kommunens indbyggere, der er bosat i lokalområdet. Der kontrolleres ligeledes for antallet af spidskandidater fra de to største partier (defineret som i den komparative analyse), der kommer fra lokalområdet, samt andelen af kandidater på stemmesedlen der kommer fra lokalområdet. Endeligt inddrages antallet af lokalområder i kommunen og andelen af kandidaterne fra en given kommune, der har skrevet deres bopæl på stemmesedlen. De to sidstnævnte variable er, ligesom sammenlægningsvariablen, målt på kommuneniveau, alle øvrige variable er målt på lokalområdeniveau.

Man kan argumentere for, at datasættet indeholder en hierarkisk struktur, da forskellige lokalområder hører under samme kommune. Lokalområdernes værdier på den afhængige variabel er derfor potentielt korrelerede inden for kommunerne (analysernes *intraclass correlation coefficients* på henholdsvis 0,12 og 0,13 viser, at dette faktisk er tilfældet). For at tage højde for dette anvendes multilevel-analyse (se Andersen, 2007), hvor kommunerne udgør det øverste niveau og lokalområderne det nederste. Der anvendes en *random intercept* model. I analysen viser lokalområdet Byen i Fredericia Kommune sig at være en ekstrem observation (*outlier*). Der foretages derfor to regressionsanalyser i den statistiske del af undersøgelsen: en med og en uden Byen i Fredericia.

Komparativ analyse

Tabel 1 viser de otte sammenligninger, der indgår i den komparative analyse. Tabellen er opstillet således, at kommunerne sammenlignes på tværs (eksempelvis sammenlignes Ny Middelfart og Ny Hedensted med Fredericia). For hver kommune er de lokale områder opstillet. Vedrørende sammenlægningskommunerne defineres lokalområderne af de gamle kommunegrænser fra før strukturreformen, og for fortsætterkommunerne af de lokale områder, som eksperterne har inddelt kommunen i. For hvert lokalområde vises andelen, der har stemt lokalt. I parentes angives med bogstav, om en spidskandidat fra et af de to største partier kommer fra lokalområdet (Socialdemokraterne (S)

og Venstre (V) udgør de to største partier i de 12 kommuner). På samme vis angives befolkningstætheden (indb. pr. km^2), indbyggertallet og andelen af de opstillede kandidater i parenteserne. I forbindelse med hver sammenligning vurderes graden af støtte til artiklens påstand i forhold til fire kategorier: (1) *ingen støtte*, hvor sammenligningen generelt set ikke støtter artiklens påstand; (2) *delvis støtte*, hvor elementer i sammenligningen støtter artiklens påstand, mens andre elementer ikke gør; (3) *støtte*, hvor sammenligningen generelt støtter artiklens påstand og (4) *høj grad af støtte*, hvor sammenligningen på meget tydelig vis støtter artiklens påstand.

I første sammenligning (Ny Middelfart og Fredericia) findes både elementer, der støtter påstanden om en forstærket lokal stemmeadfærd i sammenlægningskommunerne og elementer, der ikke gør. Lokalområdet Byen i Fredericia Kommune har således en andel af lokale stemmer på 0,70, hvilket er højere end lokalområderne Ejby og Nørre Aaby i Ny Middelfart Kommune, og omtrent lige så højt som Middelfart. Dette støtter ikke påstanden om en forstærket lokal stemmeadfærd i sammenlægningskommunerne. Lokalområdet Vest i Fredericia har en andel på 0,26, hvilket er væsentligt under alle tre lokalområder i Ny middelfart. Her finder påstanden om en forstærket lokal stemmeadfærd i sammenlægningskommunerne således støtte. Samlet set giver den første sammenligning derfor en *delvis støtte* til artiklens påstand.

I den anden sammenligning (Ny Hedensted og Fredericia) ses det, at begge lokalområder fra sammenlægningskommunen med spidskandidater fra et af de to største partier (Hedensted og Tørring-Uldum), har højere andele end Byen og Vest i Fredericia, som ligeledes har en spidskandidat hver. Endvidere har Juelsminde en markant højere andel end Vest, selvom Juelsminde ikke har nogen spidskandidater. Ud fra dette og sammenligningen af den gennemsnitlige andel for Ny Hedensted og Fredericia giver sammenligningen *støtte* til påstanden om en forstærket lokal stemmeadfærd i sammenlægningskommunerne.

Både i sammenligning 3 (Ny Skanderborg og Odder) og 4 (Ny Horsens og Odder) findes en *høj grad af støtte* til artiklens påstand. For det første ses en tydelig overvægt i andelen af lokale stemmer hos sammenlægningskommunerne, når lokalområderne med spidskandidater iagttages (dvs. Øst i Odder og henholdsvis Galten, Hørning og Horsens i sammenlægningskommunerne). På samme vis er andelen af lokale stemmer tydeligt højere i sammenlægningskommunerne, når lokalområderne uden spidskandidater sammenlignes.

Sammenligningerne 5 (Ny Skive og Morsø) samt 6 (Vesthimmerland og Morsø) giver ligeledes en *høj grad af støtte* til påstanden om en forstærket lokal stemmeadfærd i sammenlægningskommunerne. Det gælder både i sammenligningerne af lokalområder med spidskandidater og i sammenligningerne af lokalområder uden spidskandidater. Når de gennemsnitlige andele betragtes,

Tabel 1. Komparation af sammenlægningskommuner og fortsætterkommuner i forhold til andelen af stemmer på lokale kandidater. Spidskandidater, befolkningstæthed (indb. pr. km^2), indbyggertal (1000) og andelen af opstillede kandidater i parentes

Lokalområder: sammenlægnings-kommuner	**Andel stemmer på kandidat fra lokal-området**	**Lokalområder: sammenlægnings-kommuner**	**Andel stemmer på kandidat fra lokal-området**	**Lokalområder: fortsætter-kommuner**	**Andel stemmer på kan-didat fra lokalområdet**
Ny Middelfart		Ny Hedensted		Fredericia	
Ejby	0,63 (S^{a}V; 62; 10; 0,26)	Hedensted	0,76 (S; 123; 16; 0,35)	1. Byen	0,70 (S; 662; 42; 0,9)
Middelfart	0,72 (S^a; 283; 20; 0,48)	Tørring-Uldum	0,77 (V; 66; 13; 0,31)	2. Vest	0,26 (V; 105; 7; 0,1)
Nørre Aaby	0,55 (S^a; 86; 6; 0,26)	Juelsminde	0,63 (65; 16; 0,33)		
Gns. (vægtet)	0,67	Gns. (vægtet)	0,71	Gns. (vægtet)	0,63
Gns. (uvægtet)	0,63	Gns. (uvægtet)	0,72	Gns. (uvægtet)	0,48
Ny Skanderborg		Ny Horsens		Odder	
Galten	0,74 (V; 152; 11; 0,15)	Horsens	0,79 (SV; 310; 59; 0,76)	1. Øst	0,47 (SV; 69; 5; 0,31)
Hørning	0,71 (S; 128; 9; 0,21)	Brædstrup	0,59 (43; 9; 0,13)	2. Byen	0,33 (192; 12; 0,45)
Ry	0,70 (74; 11; 0,27)	Gedved	0,45 (67; 10; 0,11)	3. Syd	0,37 (47; 3; 0,18)
Skanderborg	0,51 (155; 22; 0,37)			4. Sydvest	0,39 (37; 1; 0,06)
Gns. (vægtet)	0,63	Gns. (vægtet)	0,72	Gns. (vægtet)	0,37
Gns. (uvægtet)	0,67	Gns. (uvægtet)	0,61	Gns. (uvægtet)	0,39
Ny Skive		Vesthimmerland		Morsø	
Skive	0,76 (SV^a; 121; 28; 0,5)	Aars	0,80 (S; 60; 13; 0,39)	1. Byen	0,56 (S; 183; 11; 0,48)
Sallingsund	0,57 (V^a; 61; 6; 0,18)	Løgstør	0,79 (V; 47; 10; 0,25)	2. Sydøst	0,42 (V; 33; 2; 0,18)
Spøttrup	0,68 (V^a; 42; 8; 0,16)	Aalestrup	0,72 (43; 8; 0,17)	3. Nordvest	0,13 (55; 4; 0,15)
Sundsøre	0,77 (V^a; 38; 6; 0,16)	Farsø	0,50 (40; 8; 0,19)	4. Sydvest	0,11 (31; 3; 0,06)
				5. Nord	0,50 (29; 2; 0,13)
Gns. (vægtet)	0,72	Gns. (vægtet)	0,72	Gns. (vægtet)	0,41
Gns. (uvægtet)	0,70	Gns. (uvægtet)	0,70	Gns. (uvægtet)	0,34

Ny Næstved		Ny Holbæk		Ringsted	
Næstved	0,69 (S; 242; 48; 0,59)	Holbæk	0,58 (S; 220; 35; 0,44)	1. Byen	0,64 (SV; 304; 15; 0,57)
Fladså	0,55 (V; 57; 8; 0,09)	Tornved	0,66 (V; 87; 9; 0,16)	2. Nord	0,06 (37; 1; 0,03)
Holmegaard	0,53 (113; 7; 0,08)	Tølløse	0,60 (78; 10; 0,16)	3. Benløse	0,09 (300; 5; 0,08)
Suså	0,60 (59; 9; 0,12)	Svinninge	0,47 (77; 7; 0,14)	4. Øst	0,32 (53; 3; 0,08)
Fuglebjerg	0,56 (47; 7; 0,12)	Jernløse	0,33 (58; 6; 0,1)	5. Nordvest	0,09 (35; 3; 0,1)
				6. Syd	0,14 (71; 4; 0,14)
Gns. (vægtet)	0,64	Gns. (vægtet)	0,58	Gns. (vægtet)	0,37
Gns. (uvægtet)	0,59	Gns. (uvægtet)	0,53	Gns. (uvægtet)	0,22

S = spidskandidat fra Socialdemokraterne, V = spidskandidat fra Venstre. „Gns. (vægtet)“ betegner den gennemsnitlige andel af lokale stemmer vægtet i forhold til lokalområdets indbyggertal.
[a] Partiet er delt i lokale partier for hver af de gamle kommuner.

er forskellen mellem sammenlægnings- og fortsætterkommune henholdsvis 0,31 og 0,36, alt efter om det vægtede eller uvægtede gennemsnit anvendes.

I sammenligning 7 (Ny Næstved og Ringsted) kan Byen i Ringsted forventes at have en høj grad af lokal stemmeadfærd, da begge spidskandidater fra de to største partier er fra netop dette område. Lokalområdet har da også en andel på 0,64. Dette overgås af Næstveds andel på 0,69, men ikke af Fladsås andel på 0,55. Her må Næstved imidlertid siges at have et bedre sammenligningsgrundlag end Fladså. Bortset fra at Næstved kun har en spidskandidat og Byen har to, ligner Næstved og Byen hinanden på de øvrige variable (specielt hvad angår befolkningstæthed og andel af opstillede kandidater) – dette er ikke tilfældet for Fladså og Byen. Når man sammenligner lokalområder, der ikke har spidskandidater, er andelene af lokale stemmer betydeligt højere i Ny Næstved end i Ringsted. Samlet set giver sammenligning 7 således *støtte* til artiklens påstand.

I den sidste sammenligning (Ny Holbæk og Ringsted) vil det være mest relevant at sammenligne Byen i Ringsted med Holbæk. Holbæk har således en lavere andel af lokale stemmer end Byen, hvilket ikke støtter den fremsatte påstand. Når lokalområderne uden spidskandidater sammenlignes har områderne i Ny Holbæk generelt en højere andel af lokal stemmeadfærd end områderne i Ringsted. Jernløses andel er imidlertid ret lav og ikke højere end andelen for lokalområdet Øst i Ringsted. Sammenligningen vurderes derfor til at give en *delvis støtte* til den undersøgte påstand.

Tabel 2 viser en oversigt over de otte sammenligningers støtte til den fremsatte påstand. Seks ud af de otte sammenligninger giver enten støtte eller en høj grad af støtte til påstanden. To giver en delvis støtte, og ingen

Tabel 2. Støtte til artiklens påstand fra hver sammenligning (ingen støtte, delvis støtte, støtte og høj grad af støtte)

	Sammenligning	**Grad af støtte**
1.	Ny Middelfart og Fredericia	delvis støtte
2.	Ny Hedensted og Fredericia	støtte
3.	Ny Skanderborg og Odder	høj grad af støtte
4.	Ny Horsens og Odder	høj grad af støtte
5.	Ny Skive og Morsø	høj grad af støtte
6.	Vesthimmerland og Morsø	høj grad af støtte
7.	Ny Næstved og Ringsted	støtte
8.	Ny Holbæk og Ringsted	delvis støtte

af sammenligningerne falder således ud, at de ikke giver nogen støtte til påstanden. Overordnet set støtter den komparative analyse dermed påstanden om en forstærket lokal stemmeadfærd i sammenlægningskommunerne. Resultaterne vurderes endvidere til at give en forholdsvis god indikation af strukturreformens effekt på den lokale stemmeadfærd i de øvrige sammenligningskommuner. Sammenligningerne er således foretaget forskellige steder i landet, og på kommuner der i høj grad ligner de øvrige sammenlægningskommuner, jf. tabel A1. For at kunne skabe et endnu bedre grundlag for vurdering af resultaternes holdbarhed i forhold til alle sammenlægningskommunerne, foretages følgende en statistisk analyse af problemstillingen.

Statistisk analyse

Resultaterne af den statistiske analyse er vist i tabel 3, som indeholder to regressionsanalyser. Byen i Fredericia er udeladt i analyse II, da den udgør en ekstrem observation. Både analyse I og II viser, at sammenlægningsvariablen har en signifikant positiv effekt på den lokale stemmeadfærd. Effekten er endvidere stærk. Andelen der stemmer på lokale kandidater er således i gennemsnit 0,25 større i lokalområderne der ligger i en sammenlægningskommune end i lokalområderne placeret i en fortsætterkommune, når analyse I iagttages. Denne forskel er 0,28 i analyse II. Eftersom den afhængige variabels standardafvigelse er på 0,16, svarer denne forskel til knap to standardafvigelser på den afhængige variabel.

Denne effekt kan ikke tilskrives forskelle i sammenlægnings- og fortsætterkommunernes indbyggertal eller befolkningstæthed, da der er kontrolleret for de to karakteristika. Indbyggertallet har ikke nogen signifikant effekt på den lokale stemmeadfærd. Befolkningstætheden har en signifikant effekt, som i begge analyser er på -0,03. Kontrolvariablen er vigtig, da den måler graden, hvormed lokalområdet kan karakteriseres som henholdsvist landområde eller byområde, hvilket ifølge tidligere undersøgelser viser sig vigtigt for den lokale stemmeadfærd (Elklit & Pedersen, 1995). Eftersom befolkningstætheden er logaritmetransformeret, kan effekten tolkes således, at en stigning i befolkningstætheden på én procent giver et fald i andelen af lokale stemmer på 0,0003. Hvis man går fra lokalområdet med den laveste befolkningstæthed (20) til lokalområdet med den højeste (822), falder andelen af lokale stemmer med cirka 0,1, og faldet er således størst i starten. Den direkte effekt fra sammenlægningsvariablen findes imidlertid også, når befolkningstætheden medtages som kontrolvariabel. Af de øvrige kontrolvariabler har både antallet af spidskandidater samt antallet af områder inden for kommunen signifikante effekter. Begge effekter er endvidere forholdsvis stærke.

Fordelen ved den statistiske analyse er, at den inddrager næsten alle sam-

Tabel 3. Multilevel-analyser. Regressionsanalyser af andelen der stemmer på lokale kandidater ved kommunalvalget i 2005. Ustandardiserede koefficienter. Robuste std. fejl og Z-værdier i parentes.

	Analyse I			**Analyse II (uden Byen i Fredericia)**		
	B	Robuste std. fejl	Z-værdi	B	Robuste std. fejl	Z-værdi
Forklarende variabel						
Lokalområde i sammenlægningskommune (=1)	0,25 ***	(0,06)	(4,20)	0,28 ***	(0,06)	(4,88)
Karakteristika ved lokalområderne						
Indbyggertal (ln)	0,03	(0,02)	(1,31)	0,03	(0,02)	(1,13)
Relativt indbyggertal	-0,25	(0,17)	(-1,49)	-0,2	(0,16)	(-1,21)
Befolkningstæthed (ln)	-0,03 *	(0,012)	(-2,43)	-0,03 *	(0,013)	(-2,34)
Antal spidskandidater						
0 spidskandidater	-0,22 ***	(0,03)	(-8,33)	-0,23 ***	(0,03)	(-8,91)
1 spidskandidat	-0,11 ***	(0,03)	(-4,23)	-0,12 ***	(0,03)	(-4,63)
2 spidskandidater (ref.)	0			0		
Andel af de opstillede kandidater	0,16	(0,16)	(1,02)	0,1	(0,15)	(0,63)
**Karakteristika ved kommunerne*						
Antal lokalområder	-0,03 **	(0,01)	(-3,29)	-0,03 **	(0,01)	(-3,14)
Andel kandidater med bopæl på stemmesedlen	0,01	(0,02)	(0,35)	0,01	(0,02)	(0,32)
Konstant	0,53 **	(0,17)	(3,16)	0,55 ***	(0,17)	(3,26)
Varians, øverste niveau	0,0013			0,0015		
Varians, nederste niveau	0,01			0,01		
Antal grupper	68			68		
N	252			251		
Justeret R^2	0,51			0,53		

* p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001.

menlægningskommunerne og dermed giver endnu et grundlag for at vurdere holdbarheden af artiklens påstand i forhold til det generelle billede. Samlet set støttes artiklens påstand af den statistiske analyse, som viser at den lokale stemmeadfærd er stærkere i sammenlægningskommunernes lokalområder end i fortsætterkommunernes lokalområder.

Diskussion af resultaterne

Følgende diskuteres to aspekter, der knytter sig til undersøgelsens resultater. Det første aspekt omhandler resultaternes genereliserbarhed. Et vigtigt hensyn i såvel den komparative som den statistiske analyse har været at holde alternative forklarende variable konstante ved at sammenligne fortsætter- og sammenlægningskommuner, som ligner hinanden. Derfor blev kun fortsætterkommuner, som ligner sammenlægningskommunerne, inddraget i sammenligningerne (dvs. Fredericia, Odder, Morsø og Ringsted). Ideelt set ville man imidlertid kunne inddrage en lang række fortsætterkommuner placeret forskellige steder i landet, hvilket ville øge resultaternes generelisbarhed yderligere. Sammenligningerne i både den komparative og statistiske analyse er således rent geografisk knyttet til de fire fortsætterkommuners placering i landet – det styrker dog resultaternes genereliserbarhed, at de fire fortsætterkommuner placerer sig i tre forskellige dele af landet.

For at tilvejebringe en yderligere vurdering af resultaternes genereliserbarhed blev der desuden foretaget en kritisk test af problemstillingen.[4] Her blev strukturreformens effekt på den lokale stemmeadfærd analyseret i fem sammenlægningskommuner placeret forskellige steder i landet: Ny Varde, Brønderslev-Dronninglund, Ny Thisted, Ny Randers og Nordfyns Kommune. Hensigten var at udvælge kommuner, hvor strukturreformen har svært ved at forstærke den lokale stemmeadfærd, dvs. kommuner, hvor den lokale stemmeadfærd i forvejen er høj. Såfremt strukturreformen forstærker den lokale stemmeadfærd i sådanne kommuner, er der en god sandsynlighed for, at en lignende effekt findes i de øvrige kommuner (se Flyvbjerg, 2006, for en introduktion til kritiske tests). Ni eksperter inddelte de tidligere kommuner, som fandtes inden for de fem sammenlægningskommuner, i lokale områder (fx blev de tidligere kommuner Hanstholm, Sydthy og Thisted inddelt i lokalområder). Formålet var således at estimere den lokale stemmeadfærd, der i forvejen findes inden for sammenlægningskommunerne ved kommunalvalget i 2005, dvs. den lokale stemmeadfærd, som findes indenfor de tidligere kommuner, og sammenligne denne med graden af lokal stemmeadfærd i de nuværende sammenlægningskommuner. Eksempelvis blev den lokale stemmeadfærd i de tidligere kommuner Hanstholm, Sydthy og Thisted sammenlignet med graden af lokal stemmeadfærd i Ny Thisted Kommune. Den kritiske test leverer støtte til artiklens påstand, da andelen af lokale stemmer

generelt viste sig at være betydeligt større i sammenlægningskommunerne end i de tidligere kommuner.[5] Resultaterne fra den komparative og den statistiske analyse genfindes dermed, når andre kommuner end Fredericia, Odder, Morsø og Ringsted anvendes som sammenligningsgrundlag i forhold til den lokale stemmeadfærd i sammenlægningskommunerne.

Samlet set er der fire forhold, som styrker resultaternes genereliserbarhed. For det første ligner fortsætter- og sammenlægningskommunerne fra den komparative analyse gennemsnitligt de øvrige sammenlægningskommuner (med undtagelse af indbyggertal, som dog ikke påvirker den lokale stemmeadfærd, jf. den statistiske analyse). For det andet er de fire fortsætterkommuner, som inddrages i sammenligningerne, placeret forskellige steder i landet. For det tredje inddrages næsten alle sammenlægningskommunerne i den statistiske analyse. For det fjerde viser den kritiske test, at resultaterne fra den komparative og statistiske analyse genfindes, når andre kommuner end Fredericia, Odder, Morsø og Ringsted anvendes som sammenlignings-grundlag i forhold til sammenlægningskommunernes lokale stemmeadfærd.

Det andet aspekt, der diskuteres i forbindelse med resultaterne, fokuserer på, hvordan undersøgelsen relaterer sig til kommunalreformer og lokal stemmeadfærd generelt set. Resultaterne giver således anledning til overvejelser omkring mønsteret i den lokale stemmeadfærd over tid. Undersøgelser af Elklit & Pedersen (1995) viser, at noget af den tidligere lokale stemmeadfærd kunne føres tilbage til grænserne for de gamle sognekommuner. Nærværende undersøgelse viser i forlængelse heraf, at noget af den lokale stemmeadfærd

Figur 1. Systematiske træk i forholdet mellem kommunesammenlægninger og lokal stemmeadfærd ved kommunalvalgene (hypotetisk)

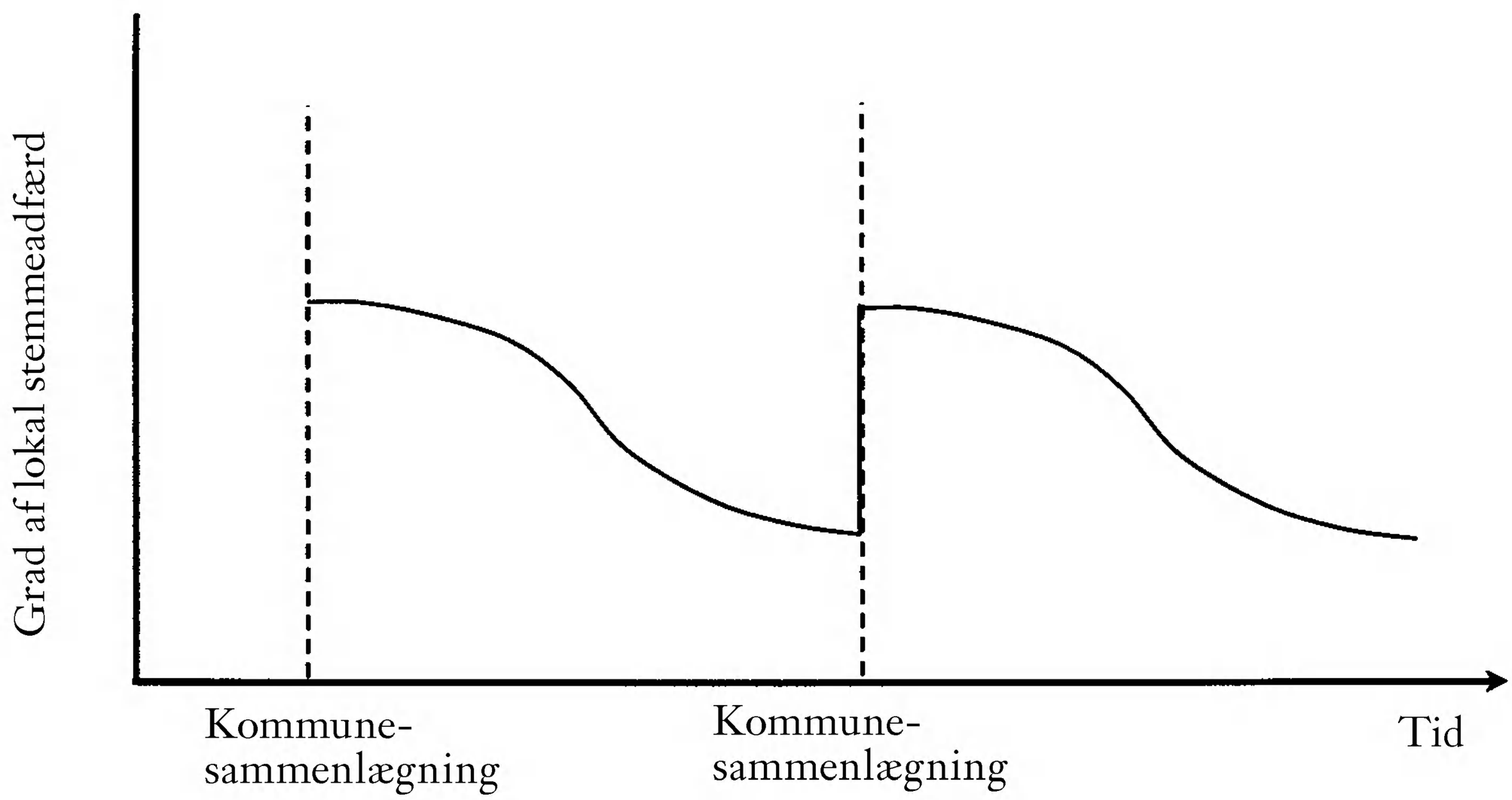

ved kommunalvalget i 2005 kan føres tilbage til de nu tidligere kommunegrænser fra før strukturreformen. Det kunne således tænkes, at den lokale stemmeadfærd følger et systematisk mønster, som vist i figur 1.

Figur 1 viser en (hypotetisk) udvikling i graden af lokal stemmeadfærd over tid. Efter en kommunesammenlægning vil graden af lokal stemmeadfærd være høj, da de fleste af vælgerne stadig føler en tilknytning til de tidligere kommuner. I takt med at ældre generationer med denne tilknytning langsomt forsvinder, mindskes den lokale stemmeadfærd. Kurvens form afhænger af, hvor hurtigt befolkningerne „glemmer" de gamle kommunegrænser og dermed mister tilknytningen til disse lokalområder inden for de nye sammenlægningskommuner. Såfremt befolkningerne fra de tidligere kommuner integreres hurtigt i de nye sammenlægningskommuner, vil man kunne se et kraftigt fald i den lokale stemmeadfærd allerede kort efter kommunesammenlægningen. Ved kommunalvalget i november 2005 stemte vælgerne i de nye sammenlægningskommuner, men på det administrative plan blev den nye struktur først formelt implementeret ca. et år efter (1.1.2007). Dette kan have øget den lokale stemmeadfærd i de nye sammenlægningskommuner ved valget i 2005, da effekten fra den nu tidligere administrative inddeling derved har gode betingelser for at påvirke den lokale stemmeadfærd. Endvidere forventes sammenlægningskommunernes vælgere ved kommunalvalget i 2005 at have haft et betydeligt større kendskab til kandidaterne fra deres gamle kommune end til kandidaterne fra de andre gamle kommuner, som indgik i den pågældende sammenlægning. I takt med at vælgerne får bedre kendskab til kandidaterne fra de øvrige områder i de nye kommuner, forventes den lokale stemmeadfærd at falde – en effekt der potentielt kan sætte ind allerede ved kommunalvalget i 2009.

Konklusion

Før kommunalvalget i 2005 kunne medierne berette om forskellige forudsigelser vedrørende den lokale stemmeadfærd. Citater som: „Lokalområdet bestemmer krydset" (DR, 4.11.2005), og „det er ikke vigtigt for de fleste vælgere, hvor deres kandidater bor" (DR, 27.10.2005), fra mediernes dækning af kommunalvalget, vidner om de forskellige forudsigelser. En del vælgere har traditionelt stemt på kandidater fra deres lokalområder ved kommunalvalgene. Flere af sådanne lokale områder har været en følge af den gamle administrative inddeling fra før 1970 – dvs. de gamle sognekommuner. Set i lyset heraf var det forventeligt, at også kommunalvalget i 2005 ville indeholde lokal stemmeadfærd. Det interessante er imidlertid, om ændringerne i den administrative inddeling af kommunerne påvirker den lokale stemmeadfærd. Denne artikel har således undersøgt påstanden om, at strukturreformen har forstærket den lokale stemmeadfærd ved kommunalvalget i 2005 i forhold til

en situation, hvor strukturreformen ikke var gennemført. Påstanden bygger på teoretiske argumenter udledt af såvel social identitetsteori som rationel vælgeradfærdsteori.

Påstanden er undersøgt ved at udnytte det forhold, at strukturreformen i denne sammenhæng tager form af et naturligt eksperiment, hvor nogle af de 98 kommuner blev skabt via sammenlægning, mens andre ikke gjorde. Såvel en komparativ som en statistisk analyse er anvendt til at undersøge påstanden. Den komparative analyse har sammenlignet fire udvalgte fortsætterkommuner med otte udvalgte sammenlægningskommuner, mens den statistiske analyse har sammenlignet de fire udvalgte fortsætterkommuner med 64 af de 66 sammenlægningskommuner.

Den fremsatte påstand fandt støtte i begge analyser. Den lokale stemmeadfærd er således systematisk højere i sammenlægningskommunerne end i fortsætterkommunerne, hvormed strukturreformen har forstærket den lokale stemmeadfærd hos vælgerbefolkningerne i sammenlægningskommunerne – og dermed den lokale stemmeadfærd ved kommunalvalget i 2005. Resultaterne forstærker endvidere den mere generelle pointe om, at administrative inddelinger ikke er politisk neutrale, da de både former tilhørsforhold og giver anledning til strategisk adfærd hos de forskellige grupper, der indgår i inddelingerne. Dette giver anledning til at overveje, hvorvidt graden af lokal stemmeadfærd følger et systematisk mønster, der hænger sammen med ændringer i den administrative inddeling. Det bliver under alle omstændigheder interessant at se udviklingen i den lokale stemmeadfærd ved kommende kommunalvalg – her vil det vise sig, hvor hurtigt vælgerbefolkningerne mister tilknytningen til de gamle kommunegrænser.

Noter

1. Forfatteren skylder en stor tak til Søren Serritzlew og to anonyme bedømmere for gode kommentarer til tidligere udkast af artiklen. På samme vis skylder forfatteren en stor tak til de 13 eksperter, der har inddelt kommuner i lokalområder. Forfatteren vil ligeledes gerne takke Martin Bisgaard Christiansen og Sanne Severinsen, som har assisteret i indsamlingen og behandlingen af det omfattende datamateriale, samt Kaas & Mulvad for adgang til deres kandidatdatabase.
2. I artiklen benyttes en række termer, når der henvises til kommuner af forskellig art. Termen „sammenlægningskommune“ anvendes om de 66 nye kommuner, der blev dannet i forbindelse med strukturreformen (fx Jammerbugt Kommune). Termen „fortsætterkommune“ anvendes om de 32 kommuner, der ikke blev ændret i forbindelse med strukturreformen (fx Odder Kommune). Termerne „sammenlagt kommune“, „gammel kommune“ og „tidligere kommune“ anvendes om de 239 nu tidligere kommuner, der indgik i en sammenlægning ved strukturreformen (fx Brovst og Aabybro). Eftersom de tidligere kommuner anses for at være lokalområder i de nye sammenlægningskommuner, anvendes termen „lokalområde“ om de tidligere kommuner i de tilfælde, hvor formålet er at behandle lokalområderne i de

nye sammenlægningskommuner (se fx analyserne).

3. Aftalen om strukturreformen blev indgået i 2004 (Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2004) og vedtaget i Folketinget i juni 2005. I november 2005 afholdtes for første gang kommunalvalg i overensstemmelse med den nye kommuneinddeling. Den administrative inddeling af de 98 kommuner trådte i kraft den 1.1.2007.
4. En nærmere beskrivelse af den kritiske test og dens resultater kan rekvireres hos forfatteren.
5. En del af forskellen kan potentielt skyldes, at andelen af de opstillede kandidater er større i sammenlægningskommunerne end i de tidligere kommuner. Dette vurderes imidlertid til at have begrænset betydning for resultaternes holdbarhed, da andelen af opstillede kandidater ikke har en signifikant effekt på den lokale stemmeadfærd i den statistiske analyse.

Litteratur

Andersen, Simon C. (2007). „Multilevel-modeller: en introduktion og et eksempel", *Politica*, årg. 39, nr. 3, pp. 294-316.

Ashforth, Blake E. & Fred Mael (1989). „Social Identity Theory and the organization", *Academy of Management Review*, Vol. 14, No. 1, pp. 20-39.

Downs, Anthony (1957). *An economic theory of democracy*, New York: Harper and Row.

DR 27.10 (2005). *Vælgerne er ligeglade med bynavne*, www.dr.dk/Regioner/Kbh/Nyheder/Politik/KV2005/2005/10/27/154708.htm.

DR 4.11 (2005). *Lokalområdet bestemmer krydset*, www.dr.dk/Nyheder/Politik/KV05/2005/11/04144915.htm?rss=true.

Elklit, Jørgen & Mogens N. Pedersen (1995). „Kommunalvalget 16. November 1993: Hvad er konklussionen", pp. 214-238 i Jørgen Elklit & Mogens N. Pedersen (red.), *Kampen om kommunen: ni fortællinger om kommunalvalget i 1993*, Odense: Odense Universitetsforlag.

Elklit, Jørgen & Roger Buch Jensen (1995). „De politiske partier og det lokale demokrati", *Politica*, årg 27, nr. 4, pp. 418-435.

Elklit, Jørgen & Roger Buch Jensen (1997). „Kommunalvalg: Symbolske eller instrumentelle handlinger?", pp. 354-370 i Jørgen Elklit & Roger Buch Jensen (red.), *Kommunalvalg*, Odense: Odense Universitetsforlag.

Flyvbjerg, Bent (2006). „Five Misunderstandings about Case-Study Research", *Qualitative Inquiry*, Vol. 12 No. 2, pp. 219-245.

Hogg, Michael, Deborah Terry & Katherine White (1995). „A Tale of Two Theories: A Critical Comparison of Identity Theory with Social Identity Theory", *Social Psychology Quarterly*, Vol. 58, No. 4, pp. 255-269.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet (2004). *Aftale om strukturreform*, http://www.im.dk/publikationer/strukturaftale/kap01.html.

Meyer, Bruce D. (1995). „Natural and Quasi-Experiments in Economics", *Journal of Business & Economic Statistics*, Vol. 13, No. 2, pp. 151-161.

Tajfel, Henri (1982). „Instrumentality, identity and social comparisons", pp. 483-507 i Henri Tajfel, *Social identity and intergroup relations*, Cambridge: Cambridge University Press.

Tajfel, Henri & John C. Turner (1985). „The social identity theory of intergroup behaviour", pp. 7-24, i S. Worchel & W. G. Austin (red.), *Psychology of intergroup relations*, Chicago: Nelson-Hall.

Tabel A1. Baggrundstabel for komparativ analyse og statistik analyse. Eksperternes inddelinger af fortsætterkommuner i lokale områder

Lokale områder	Valgdistrikter i det lokale område	Spidskandidater (to største partier)	Indbyg-gertal	Relativt indbyg-gertal	Antal lokal-områder	Befolknings-tæthed, indb. pr. km²	Andel af opstillede kandidater
Fredericia							
1. Byen	Gymnasiet, Bøgeskov, Søndermarken, Erritsø, Indre by	S	41.715	0,85	2	662	0,90
2. Vest	Herslev, Bredstrup-Pjedsted, Taulov	V	7432	0,15	.	105	0,10
Odder							
1. Øst	Saksild-Nølev, Randlev-Bjerager, Hou-Gosmer-Halling,	S, V	4991	0,26	4	69	0,31
2. Byen	Odder, Torrild		12.120	0,57	.	192	0,45
3. Syd	Gylling, Ørting-Falling, Alrø		2611	0,11	.	47	0,18
4. Sydvest	Hundslund		1385	0,06	.	37	0,06
Morsø							
1. Byen	Tødsø, Fredsø, Nykøbing	S	11.317	0,50	5	183	0,48
2. Sydøst	Vils, Ørding, Øster Assels	V	2474	0,11	.	33	0,18
3. Nordvest	Sundby, Bjergby, Solbjerg, Erslev, Thorup, Øster Jølby		3795	0,17	.	55	0,15
4. Sydvest	Frøslev, Tæbring, Karby, Redsted		3186	0,14	.	31	0,06
5. Nord	Flade, Sejerslev		1707	0,08	.	29	0,13

Ringsted							
1. Byen	Ringsted Dagmarskolen, Ringsted Nørretorv	S, V	14.890	0,48	6	304	0,57
2. Nord	Jystrup		1414	0,05	.	37	0,03
3. Benløse	Benløse		4793	0,16	.	300	0,08
4. Øst	Vigersted, Kværkeby		2725	0,09	.	53	0,08
5. Nordvest	Haraldsted, Gyrstinge, Bringstrup		2881	0,09	.	35	0,10
6. Syd	Vetterslev, Sneslev, Nordrup, Ørslev		4127	0,13	.	71	0,14
Gennemsnit for de 17 lokalområder i den komparative analyses fortsætter-kommuner			7268	-	4,25[a]	132[b]	0,24
Gennemsnit for de 31 lokalområder i den komparative analyses sammenlæg-ningskommuner			14.336	-	3,88[a]	100	0,26
Gennemsnit for de i alt 235 lokalområder der findes i de 64 inkluderede sammenlægningskommuner			14.248	-	3,67[a]	112	0,27

[a] Udregnet som gennemsnittet af kommunernes antal lokalområder.
[b] Gennemsnittet er 99 uden lokalområdet Byen i Fredericia, som er en ekstrem observation i denne henseende.

Figur A1. Ekspertens inddeling af Ringsted Kommune i lokalområder på kort

Kortet er gengivet med tilladelse fra eksperten samt Erhvervs- og Byggestyrelsen.

Figur A2. Ekspertens inddeling af Ringsted Kommune i lokalområder via brev

Historiens Hus

RINGSTED MUSEUM OG ARKIV

Ringsted, 17. april 2008

Kære Morten,
Så fik vi løst opgaven, forhåbentlig til din tilfredshed.

Sagkundskaben her i Ringsted (nemlig min chef, Kirsten Henriksen med 20 års lokal erfaring og viden, og undertegnede) er enige om vedlagte opdeling. Vi har lagt følgende betragtninger til grund for opdelingen:

Område 1, 3 og 4:	Talte i 1960'erne om en sammenlægning til én ny kommune.
Område 2:	Er et område med stærk selvstændig identitet. Det var her, alle udflytterne fra København først slog sig ned, "den kreative klasse" ville det hedde i dag. Området er stadig præget af beboere med meget overskud og vilje til at skabe aktiviteter i lokalområdet.
Område 5:	Har "forstadsidentitet" ift. Ringsted, og definerer sig klart som "noget andet" end den rigtige by.
Område 6, 9:	Vigersted-Kværkeby har stærke relationer sig imellem.
Område 7, 8:	Er Ringsted by.
Område 10-13:	Talte i 1960'erne om en sammenlægning til én ny kommune.

Det endte sidst i 1960'erne med, at alle sognene, der i dag danner Ringsted kommune slog sig sammen til én ny storkommune.
Vi har en lille publikation af Niels-Jørgen Hansen: "Da Ringsted blev storby", hvis historien bag sidste kommunalreform er interessant for dig.
Ringsted blev ikke forandret ved kommunalreformen 2007.

Vi vil meget gerne se resultaterne, når du er færdig.

God fornøjelse med det videre arbejde.

Med venlig hilsen
Anette Månsson
Souschef, Historiens Hus - Ringsted Museum og Arkiv

Brevet er gengivet med tilladelse fra eksperten.